

GAZETA LWOWSKA

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:
LWÓW, UL. SŁOWACKIEGO 6. 1-sze p.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie
od godziny 11—12.
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte
wolne od opłaty.

Telefony:
REDAKCJI
21—18
ADMINISTRACJI
21—17

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ciej POPO-
ŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

REDAKTOR NACZELNY I ODPOWIEDZIALNY
Dr. MARCELI SZAROTA.

CENA
NUMERU

20 gr.

PRENUMERATA:
Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do do-
mu 4:80 — z dostawą 5:30. — Zamiejscowe
miesięcznie z przesyłką pocztową 5:30 —
Zagranicą 7:— P. K. O. Nr. 141.690

O obraz Polski współczesnej.

„Spisy ludności — to kamienie milo-
we, znaczące w perspektywie dziejów
drogę, po której kroczy nowoczesne pań-
stwo“.
Dr. Buławski.

W tych słowach Generalnego Ko-
misarza Spisowego, wypowiedzianych
przy zamknięciu sześciodniowych o-
brad świeżo zakończonego zjazdu wo-
jewódzkich komisarzy spisowych w
Warszawie, tkwi wielka i realna pra-
wda.

Zycie nowoczesne we wszystkich
swych przejawach płynie nurtem tak
wartkim i zarazem tak krętym i skom-
plikowanym, że tylko stała jego obser-
wacja, bystre podpatrywanie każdego
jego kierunku, może przyczynić się do
należytego jego ujęcia.

Spis ludności jest jednym z najdo-
skonalszych, ku temu służących środ-
ków. Daje on przekrój życia zbioro-
wego, odzwierciedla państwowy i spo-
łeczny stan posiadania danego kraju
i służy zarówno potrzebom naukowym
jak i czysto praktycznym. Jedynie spis
ludności jest w stanie określić kierunek,
w jakim odbywa się rozwój danego
społeczeństwa; dostarcza niezbędnych
danych liczbowych, które są konieczną
podstawą racjonalnej działalności na
każdym polu życia państwowego i
społecznego.

Wszak o przyroście ludności, o jej
płodności nabierzemy dokładnego po-
glądu dopiero wtedy, gdy zestawimy
liczbę urodzeń bądź z liczbą kobiet w
wieku płodności, bądź też z liczbą mał-
żeństw, istniejących w tym kraju. Jest
dalej rzeczą jasną, że np. planowa po-
lityka szkolna powinna być oparta na
spodziewanej w najbliższych latach
liczbie młodzieży w wieku szkolnym.
Nie rozwińmy całego mnóstwa tak
dziś palących kwestyj gospodarczych,
gdy nie będziemy wiedzieli, jak wiel-
kie grupy ludności są zatrudnione w
poszczególnych gałęziach przemysłu,
handlu, rolnictwa itd. A pozatem poli-
tyka mieszkaniowa, budowlana, ubez-
pieczeniowa, sprawy opieki społecznej,
komunikacji, administracji kościelnej,
obrony Państwa — wszystko to do-
magają się szczegółowych danych liczbo-
wych, których źródłem może być je-
dynie spis.

Polska przeprowadziła już raz spis
ludności; było to w r. 1921. Spis ten
nie może nam dziś wystarczyć naetyl-
ko dlatego, że od tego czasu w całym
naszym życiu dokonały się głębokie
przeobrażenia, ale i z innych jeszcze
powodów. Wszak był to spis, dokona-
ny w trzy lata zaledwie po odzyska-
niu niepodległości, a w kilka miesięcy
po zakończeniu wojny z Rosją sowiec-
ką. Byliśmy dopiero w zaraniu budo-
wania naszej państwowości; nieskonso-
lidowaną była nasza administracja, nie-
ustrukturyzowana nasza struktura gospo-
darcza i społeczna, a stąd i obraz te-
go wszystkiego, uzyskany drogą spisu
z r. 1921 musiał być przyciemniony
i nietrawny.

I jeszcze jedno: spis z r. 1921 nie
objął wszystkich ziem polskich: nie
mógł być przeprowadzony na tere-
nach Górnego Śląska i Ziemi Wileń-
skiej. A jednak będzie rzeczą wagi
pierwszorzędnej ustalić zaludnienie i
poznać dokładnie strukturę społeczną
i gospodarczą Górnego Śląska, tej naj-
bardziej uprzemysłowionej i najgęściej

zaludnionej polaci naszego Państwa.
Ostatnie dokładne wiadomości, tyczą-
ce Górnego Śląska, pochodzą z przed
21 lat i dziś mogą oczywiście mieć
wartość jedynie jako materiał porów-
nawczy.

Zupełnie podobnie ma się rzecz z
Wileńszczyzną.

Przeprowadzenie spisu w roku
bieżącym jest wprost nakazem chwi-

li. Ale, aby sprostał on tym wszyst-
kim, wielkim swoim zadaniom, ko-
nieczna jest jaknajściślejsza współpra-
ca całej bez wyjątku ludności. Oprócz
właściwych i komisarzy spisowych, zrozu-
mieć musi każdy obywatel Państwa,
że tylko bezstronny i rzetelny spis —
jak to z naciskiem podkreślił na odby-
tej przedwczoraj konferencji prasowej
pan Wojewoda dr. Rożniecki — bę-

dzie posiadał realną wartość, że przeto
każda pozycja spisowego arkusza mu-
si być wypełniona zgodnie z rzeczy-
wistym stanem rzeczy. I musi też ka-
żdy obywatel zdać sobie sprawę z te-
go, że nie jakieś uboczne, małe, po-
lityczne cele ma na oku ten spis, a
jedynie stworzenie wielkiego, jasnego,
dokładnego obrazu Polski współczes-
nej, obrazu, co ułatwi Państwu liczne
poczynania a poszczególnym obywate-
lom w ramach tych poczynania harmo-
nijne współzycie.

Z ostatniej chwili.

3000 urzędników magistrackich siedzi beczynnie przy biurkach.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 22 października. Zapo-
wiedziany strajk włoski w magistracie
warszawskim rozpoczął się dziś rano.
Okolo 3.000 urzędników i pracow-
ników magistratu zajęło swe miejsca przy
biurkach, nie wykonując jednak żad-

nych czynności urzędowych. Nawet
kasy magistrackie nie przyjmują żad-
nych wpłat od klientów. Nie strajku-
ją tylko pracownicy zakładów użytecz-
ności publicznych.

Apelacyjna rozprawa o zamach na poselstwo sowieckie.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 22 października. W Sa-
dzie Apelacyjnym toczy się rozprawa
Jana Polańskiego, skazanego na 10 lat
więzienia za przygotowanie zamachu

na poselstwo sowieckie w Warszawie.
Obrona wnosi o powołanie biegłych,
oraz o uznanie Polańskiego niepoczwy-
talnym.

Ku czci ks. Józefa.

Lipsk, 22 października. (PAT). W
118 rocznicę śmierci księcia Józefa
Poniatowskiego odbył się tu tradycy-
jny obchód ku czci bohatera. U stóp
pomnika przed którym zgromadzili się
liczni członkowie kolonji polskiej,
personal konsulatu z konsulem dr.
Brzezińskim i konsul francuski złoży-
no liczne wieńce przyczem konsul
polski składając wieniec od konsulatu
wygłosił przemówienie okoliczności-
we. W południe obecni byli wszyscy

na uroczystym nabożeństwie w koście-
le w Lindenau, poczem zwiedzono pa-
miątki po księciu Józefie Poniatow-
skim w historycznym Muzeum miej-
skim. Wieczorem zebrano się pow-
tórnie na uroczystej Akademji w Do-
mu Polskim. Program wypełniły pro-
dukcje artystyczne, deklamacje i śpie-
wy. Odczyt o życiu i czynach księcia
Józefa wygłosił urzędnik konsulatu p.
Witkowski.

Wykręty Litwinowa.

Moskwa, 22 października. (PAT).
Tass donosi, że Litwinow wystosował
odpowiedź na list sekretarza general-
nego Ligi Narodów z zapytaniem, czy
rząd sowiecki gotów jest przyjąć pro-
jekt przerwy w zbrojeniach w myśl
zaleceń Ligi Narodów. W odpowiedzi
Litwinow między innymi pisze, że
brak jasności i wyrazistości w zob-

wiązaniach międzynarodowych jest
jednym z powodów godnych pożalo-
wania wypadków, które się toczą o-
becnie w Mandżurji. W chwili, gdy
wszystkie sprawy zostaną wyjaśnione,
rząd Z. S. S. R. będzie gotów przyjąć
zobowiązania dotyczące zawieszenia
zbrojeń na tych samych podstawach,
co inne państwa.

Porwanie komendanta G. P. U.

Wilno, 22 października. (PAT).
Z pogranicza donoszą, iż w miasteczku
Wistryno, położonym po stronie so-
wieckiej, przed dwoma dniami kilku
uzbrojonych osobników porwało w no-
cy z mieszkania komendanta miejsc-

wej G. P. U., którego wywieźli w
niewiadomym kierunku. Na wiado-
mość o zuchwałym zamachu, władze
sowieckie wszczęły poszukiwania za
sprawcami porwania.

Aresztowanie szpiega.

Lyon, 22 października. (PAT).
Władze bezpieczeństwa aresztowały
wczoraj Włocha Tosselliego, który zja-

wił się na terenie Lyonu na początku
ubiegłego miesiąca, podając się za przed-
stawiciela dużej firmy handlowej. Tos-

selli objeżdżał nieustannie miejscowo-
ści położone w Alpach, gdzie miały
miejsce w tym czasie na granicy wło-
sko-francuskiej manewry wojsk fran-
cuskich. Dalsze dochodzenia stwier-
dziły, że Tosselli zajmował się wyłącz-
nie szpiegostwem na rzecz ościennego
państwa. Znalaziono przy nim szereg
planów i notatek wysoce kompromitu-
jących.

Malarnia komunistyczna skonfiskowana.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 22 października. W dniu
dzisiejszym władze bezpieczeństwa a-
resztowały niejakiego Kiemborskiego,
w którego mieszkaniu znaleziono kom-
pletnie urządzonej malarnię transparen-
tów i plakatów komunistycznych. Z
treści plakatów wynika, że komuniści,
licząc się z możliwością strajku tram-
wajarzy, chcieli ująć go w swe ręce.

Proces marjawity Kowalskiego.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 22 października. W dniu
dzisiejszym w Sądzie kasacyjnym to-
czy się rozprawa arcybiskupa marja-
wickiego Kowalskiego, skazanego w
swoim czasie przez Sąd Apelacyjny na
2 lata ciężkiego więzienia za czyny lu-
bieżne w stosunku do zakonnic marja-
wickich. Proces toczy się przy drzwiach
zamkniętych.

Pogrzeb Edisona.

N. Jork, 22 października. (PAT).
W pogrzebie Edisona w West Orange
wzięły udział tłumy publiczności.
Obecna była również małżonka pre-
zydenta Hoovera. Zwłoki Edisona
złożono na cmentarzu w Rosedale.

Splonęła radjostacja.

Porto, 22 października. (PAT).
Gwałtowny pożar zniszczył tutaj radjo-
stację. Szkody przekraczają 1,200.000
franków.

Walka z fryzjerami.

Warszawa, 22 października. (PAT).
W związku walki z bezrobociem,
Komisarz Rządu m. stołecznego War-
szawy wyda kategorię zarządze-
nie aby organa policji państwowej nie
dopuszczały w żadnym wypadku do
pracy w zakładach fryzjerskich w nie-
dziele i święta oraz po godzinie 19-tej
w dniu powszednim. Starostwa grodz-
kie otrzymały polecenie stosowania do
opornych zakładów fryzjerskich naj-
wyższe wymiary kary.

Zmiana rządu i systemu w Hiszpanji.

Zwrot na lewo. — Artykuł 24 Konstytucji. — Rozdział Kościoła od państwa. — Surowe przepisy o zakonach. — Protest i dymisja premiera Zamorry. — Nowy premier Azana. — Stanowisko stronnictw.

Artykuł 24 projektu Konstytucji hiszpańskiej był przedmiotem długotrwałych i namiętnych obrad w Kortezach konstytucyjnych i stał się powodem zmiany gabinetu, a przez to w pewnym stopniu i linii politycznej, nadającej kierunek rozwojowi nowej republiki hiszpańskiej.

Artykuł ten w brzmieniu nadanemu przez większość, złożoną z socjalistów, radykałów i radykałów o zabarwieniu socjalistycznym, przyczem ci ostatni zajmowali stanowisko najostrejsze w stosunku do Kościoła — orzeka w głównych swych postanowieniach rozdział Kościoła od państwa, zapowiada, że w ciągu dwóch lat ustana wszelkie dopłaty skarbu na cele kościelne, ogranicza do minimum dobra zakonów, odbiera im prawo nauczania i rozwiązuje niektóre z nich, przede wszystkim Jezuitów.

Jest rzeczą jasną, że przeciw artykułowi temu, przyjętemu większością 178-miu głosów przeciw 59-ciu, oświadczyli się przede wszystkim deputowani katolicki, głównie z kraju Basków, oraz t. zw. agrariusze. To było do przewidzenia. Najważniejszą jednak rolę odegrał fakt, że sam premier dotychczasowy, jeden z głównych twórców republiki, Alcalá Zamorra, z przekonania gorliwy katolik, a przytem polityk realny i ostrożny, stojący na czele stronnictwa republikańskiej prawicy liberalnej, oświadczył się stanowczo przeciw artykułowi 24, w tem, jego zdaniem, zbyt daleko idącym brzmieniu. Stanowisko premiera podzielił minister spraw wewnętrznych Miguel Maura.

Według informacji krążących w kołach politycznych, powodem opozycji, a później dymisji Zamorry, był fakt, że w rokowaniach z nuncjuszem papieskim w Madrycie, Tedeschini'm, ustawił kompromisowe rozwiązanie sprawy, dzięki czemu Watykan odwołał kardynała Segurę, arcybiskupa z Toledo i prymasa Hiszpanji, który zajmował stanowisko nieprzejednane w stosunku do nowego ustawodawstwa. Zamorra wyciągnął konsekwencje z przejścia art. 24 w postaci, której się sprzeciwiał i wraz z Maurą podał się do dymisji. W ten sposób, po 6-miesięcznym istnieniu republiki hiszpańska przeżyła swoje pierwsze przesilenie rządowe. Rozwiązane ono zostało szybko.

Przedewszystkiem specjalną uchwałą parlamentu, jego przewodniczący, socjalista Julian Besteiro, otrzymał uprawnienie wyznaczenia nowego premiera. Został nim dotychczasowy minister wojny, Azana, przywódca umiarkowanego naogół stronnictwa Akcji Liberalnej, który jednakowoż osobiście ma opinię polityka bardzo energicznego i radykalniejszego w poglądach od Zamorry.

Azana przed powstaniem republiki stał na czele głośnego klubu madryckiego Ateneo, grupującego żywo inteligentnie, wrogie monarchji i opowiadające się za republiką. Jako minister wojny w sposób bardzo energiczny przeprowadził zmniejszenie armji, a przede wszystkim zmniejszenie ilości jej jednostek organizacyjnych, a w związku z tem i liczby oficerów. Celem, który mu przyświecał również, było usunięcie polityki z wojska i wpływu wojska na politykę.

Przyjęcie artykułu 24 Konstytucji skierowało linię polityczną republiki hiszpańskiej bardziej na lewo i zaostriżyło niewątpliwie sytuację wewnętrzną. Posłowie katolicki i agrarni, na znak protestu, ogłosili deklarację i opuścili parlament, zaznaczając jednakowoż, że zasadniczo nie rezygnują z udziału w jego pracach. Były premier Zamorra wyjeżdża dla odpoczyn-

ku na prowincję, chwilowo więc nie będzie brał bardziej czynnego udziału w życiu politycznym.

Wskutek przyjęcia art. 24 Konstytucji, wzmożni się działalność opozycji prawicowej przeciw republice hiszpańskiej. Wiadomo jednak było, że przyjęcie tego artykułu w brzmieniu

bardziej kompromisowym wywołałoby gwałtowne manifestacje, a może i czynne wystąpienie żywiołów radykalnej lewicy. Względnie ten zaważył również na stanowisku Kortezów.

Mimo ustąpienia Zamorry, idea polityki umiarkowanej i realnej nie została pogrzebana. Zwolennikiem jej

Konflikt mandżurski przed genewskim forum.

Japonja wytacza swoje krzywdy. — Rada Ligi opracowuje rezolucję. — Chiny żądają zbrojnej interwencji. — Japonja obrażona na Ligę Narodów.

Genewa, 21 października. (PAT.) Delegat japoński przy Radzie Ligi Narodów rozdał prasie memorandum na temat konfliktu chińsko-japońskiego. Na wstępie memorandum zaznacza, że wszystkie nieporozumienia wynikły z wrogiego stosunku władz mandżurskich do władz japońskich w sprawie kolei południowo-mandżurskiej. Dalej memorandum przypomina, że ze strony Chin prowadzono systematyczną agitację przeciwko Japonji. Ten stan rzeczy spowodował z biegiem czasu napięcie, które doprowadziło powoli do okupacji Mandżurji dnia 18 września br. Memorandum

podkreśla, że rząd chiński nigdy nie chciał podjąć zarządzeń koniecznych dla właściwego wykonywania koncesyj japońskich, wprost przeciwnie przeszkadzał w wszelki możliwy sposób pracy obywateli japońskich. Dalej memorandum podnosi, że władze chińskie stosują szykany wobec Koreańczyków, których liczba wynosi około 800. Szykany te stosowane są przez Chińczyków, zarówno w dziedzinie szkolnictwa, jak handlu i przemysłu. Władze administracyjne wydalają Koreańczyków w najbezwzględniejszy sposób. W końcu memorandum zawiera ustęp, obejmujący żądania Japonji,

głównym jest Aleksander Lerroux, minister spraw zagranicznych i przywódca radykałów, predestynowany do odegrania kierującej roli w republice hiszpańskiej. Właśnie w tym momencie parlamentarna grupa radykalna wystąpiła z żądaniem zapewnienia jej wpływów, odpowiadających jej siłom liczebnym.

Wreszcie nie bez znaczenia będzie fakt, że nowe ustawy w sprawie Kościoła dotykają bezpośrednio bardzo wielkiej ilości jednostek, gdyż w chwili obecnej znajduje się w Hiszpanji ok. 35.000 duchownych świeckich i przeszło 81.000 zakonników i zakonnic w blisko 5.000 klasztorach. W.

a więc przywrócenia atmosfery spokoju i bezwzględnej bezpieczeństwa, tak, by życie produkcyjne Japonji rozwijało się w warunkach normalnych. W tym celu Japonja domaga się, by Chiny dały przyrzeczenie, że zaprzestaną aktów nielegalnych i wrogich, stosowanych przez władze chińskie i całą ludność wobec obywateli japońskich w Mandżurji, dalej, by władze chińskie zapewniły obywatelom japońskim możliwość pracy w warunkach bezpieczeństwa, bez obawy przeszkód ze strony władz chińskich. Japonja nie ma zamiarów zaborczych w Mandżurji, pragnie ona tylko, by pracować i żyć w warunkach, które pozwolą na jej rozwój.

Lekkie przeziębienie Marsz. Piłsudskiego w Rumunji.

Bukareszt, 21 października. (PAT.) Od poniedziałku bawi tu Marszałek Piłsudski, który przybył do Bukaresztu po przeziębieniu, przebytem w

Carmensilva. W stanie zdrowia Marszałka Piłsudskiego nastąpiła poprawa. Dzień wczorajszy spędził p. Marszałek poza łóżkiem.

Komisje sejmowe przy pracy.

Warszawa, 21 października. (PAT.) Odbyło się dziś posiedzenie sejmowej Komisji komunikacyjnej pod przewodnictwem posła Dolanowskiego (BB).

Poseł Krasicki (BB) referował wniosek Klubu Parlamentarnego Chłopskiego w sprawie 50% zniżki kolejowej dla obywateli gmin wiejskich udających się i powracających ze szpitala, posiadających zaświadczenie ubóstwa. Przedstawiciel Rządu złożył oświadczenie, że odpowiednie zarządzenie o przyznaniu ulg kolejowych dla ludności miejskiej będzie zastosowane także w stosunku do ludności wiejskiej. Wobec tego wniosek Klubu Chłopskiego został odrzucony.

Poseł Dobrzański referował projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o

odpowiedzialności skarbowej za przesyłki pocztowe i telegraficzne i rozmowy telefoniczne w obrębie miast.

Projekt ustawy w drugim i trzecim czytaniu przyjęto.

Pozatem w dniu dzisiejszym obradowała sejmowa Komisja skarbową nad projektem ustawy w sprawie zwolnienia od cla przewozowego i opłat manipulacyjnych spirytusu dla armji oraz nad projektem nowelizacji ustawy w uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzeczypospolitej. Obradowała dziś również sejmowa Komisja prawnicza. Porządek dzienny obejmował nowelizację ustawy o przepisach postępowania karnego oraz projekt ustawy o wydawaniu hipotecznych zezwoleń na parcelacje gruntów.

Matuszka komunistycznym terrorystą.

Bogata przeszłość potwornego zbrodniarza.

Budapeszt, 21 października. (PAT.) Wedle oświadczenia policji w sprawie Matuszki, był on członkiem przewrotu komunistycznego na Węgrzech i pozostawał w łączności z osławionym terrorystą Schönem, później powieszonym. Matuszka pozostawał również w ścisłym kontakcie z komisarzem dla spraw wojskowych Vago, pracującym jednocześnie jako wywiadowca wojskowy. Kilka osób zgłosiło się do poli-

cji z zeznaniami, że byli oni w owym czasie dotkliwie pobici przez siepaczy Matuszki. Matuszka zostanie przewieziony do miejsca katastrofy pod Bia Torpą celem przeprowadzenia na miejscu wizji lokalnej. Policji udało się stwierdzić na podstawie wiadomości pochodzących z wiarygodnych źródeł, że Matuszka zorganizował w Csantaver bandę rozbójniczą, która grabiła okolice.

Bandyci na motocyklu obrabowali listonosza.

Berlin, 21 października. (PAT.) Na jednej z najludniejszych ulic w dzielnicy Pankov dokonano dziś w południe niezwykle zuchwałego napadu bandyckiego na listonosza rozwożącego pieniądze. W chwili, gdy listonosz przekraczał ulicę, w błyskawicz-

nem tempie nadjechał motocykl, z którego wysiadło z osobników. Bandyci sterroryzowali listonosza nożem, wydarli mu z ręki tekę z pieniędzmi i uciekli na motocyklu. Mimo energicznego pościgu, bandytów nie zdołano ująć.

* * *

Genewa, 21 października. (PAT.) W ciągu wczorajszego popołudnia, aż do późnego wieczora trwały bez przerwy narady u przewodniczącego Rady Ligi Brianda. Powołano przede wszystkim komitet redakcyjny celem opracowania projektu rezolucji dla Rady w sprawie konfliktu w Mandżurji. Nad przygotowaniem tekstu naradzał się następnie komitet 5-ciu, poczem minister Briand konferował kolejno z niektórymi członkami Rady, między innymi i z ministrem Sokalem. Jak słychać rezolucja opracowana przez komitet zawierać ma poważne zalecenia dla Japonji wycofania wojska, a dla Chin przywrócenia spokoju i bezpieczeństwa w Mandżurji. Poza tym rezolucja poleca przewodniczącemu Rady baczenie nad rozwojem wypadków i zwołania sesji Rady w razie, gdy uzna to za potrzebne.

* * *

Tokio, 21 października. (PAT.) Tutejsze koła rządowe zostały poinformowane, iż Czang-Kai Szek wystąpił z raportem, aby Francja i Wielka Brytania wysłały swe oddziały wojskowe z Tienstsinu do Szan-Hai-Kwan celem uniemożliwienia starć wojsk chińsko-japońskich. Korespondent Reutera dowiadyuje się natomiast, iż dowódcy oddziałów wojsk chińskich i japońskich w okolicy Szan Hai Kwan porozumieili się w ten sposób, iż oddziały chińskie mają być wycofane na północ od linii kolejowej, zaś oddziały japońskie na południe od tej linii. Krążą pogłoski, iż wicehrabia Ishi b. minister spraw zagranicznych przygotowuje deklarację, która ma być ogłoszona w dzienniku Asaki. W deklaracji tej wicehrabia Ishi krytykować ma sposób, w jaki Liga Narodów potraktowała zatarg chińsko-japoński, lecz zawiera podkreślenie, że Japonja nie pragnie bynajmniej podważać autorytetu Ligi a chce przeciwnie uczynić wszystko, co będzie możliwe dla wzmocnienia tego autorytetu.

W Tokio otrzymują wiadomości o gwałtownie zwiększającej się agitacji antyjapońskiej w Chinach. Akcja ta wywołuje zaniepokojenie w kołach urzędowych. Panuje obawa, aby jakiś incydent, powodujący konieczność akcji floty japońskiej nie doprowadził do pogorszenia sytuacji.

Poszukiwanie spadkobierców.

Warszawa, 21 października. (PAT.) Komisarz Rządu m. st. Warszawy poszukuje rodzeństwa lub bliższej rodziny, zmarłego w Brazylii dr. Wacława Zielińskiego, syna Germana i Emilji z de Marecely małż. Zielińskich.

W latach 1887—1890 zmarły uczęszczał do gimnazjum w Warszawie, poczem w roku mniej więcej 1890, licząc 17—18 lat wyjechał z Warszawy do Porto Alegro, gdzie ukończył studia inżynierji.

Osoby mogące udzielić informacji proszone są o zgłoszenie się do Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy, w gmachu Ratusza, pokój Nr. 36 a.

Zgon Artura Schnitzlera.

Wiedeń, 21 października. (PAT.) Zmarł tu w 70 roku życia Artur Schnitzler.

Zadłużenie Sowietów w Niemczech.

Berlin, 21 października. (PAT.) W związku z obiegającymi od kilku dni pogłoskami o wstrzymaniu wypłat przez rząd sowiecki, prasa niemiecka ogłasza zestawienie wykazujące wysokość obecnego zadłużenia ZSSR z tytułu należności, za zamówienia niemieckie rząd sowiecki zapłacić ma jeszcze za rok 1931/32 40 milionów marek, przypadające na rok 1932 zobowiązania sowieckie wynosić będą w pierwszym kwartale 55 milionów marek, w drugim 78, w trzecim 82, w czwartym kwartale 165 milionów marek.

Sprawa zjednoczenia Chin.

Szanghaj, 21 października. (PAT.) Na ulicach miasta zebrało się dziś rano około 20.000 osób, które oczekiwały na przyjęcie delegacji kantonjskiej. Delegaci w liczbie 150 przybyli do Nankinu aby omówić z przedstawicielami rządu nankińskiego sprawę zjednoczenia Chin.

Nankin, 21 października. (PAT.) Wśród tutejszej opinii publicznej zapanało oburzenie z powodu zapowiedzi postawienia przez Japonię pięciu punktów w sprawie uregulowania kwestji mandzurskiej.

Przed wyborami w Anglii.

Szanse poszczególnych stronnictw.

Londyn, 21 października. (PAT.) W miarę postępu kampanji wyborczej i zbliżania się dnia wyborów, szanse poszczególnych stronnictw zaczynają się wyraźnie zarysowywać.

W kołach politycznych istnieje przekonanie, iż rząd uzyska poważną większość. Zainteresowanie kół politycznych i gospodarczych koncentruje się dlatego dookoła pytania, czy konserwatyści uzyskają absolutną większość i co w takim razie nastąpi.

Eksperti wyborczy dokonywujący obliczeń dla maklerów giełdowych, przyjmujących zakłady co do wyników wyborów, ustalili dzisiaj następujące prawdopodobne rezultaty: Konserwatyści 336 mandatów, grupa Simona 29, liberałowie grupy Samuela 28, labourzyści grupy Mac Donalda 10, niezależny prorządowy 1, razem 404 zwolenników jedności rządowej, Labour Party 202, niezależni Irlandczycy 2, niezależny prohibicjonista zbliżony do Labour Party 1, Mosley 1, grupa Lloyd Georgea w ścisłem tego słowa znaczeniu, zaliczona do opozycji 5 — razem 211.

Większość rządowa wyniosłaby 193 posłów. Wynik taki oznaczałby, iż konserwatyści rozporządzałiby ab-

solutną większością, która w Izbie wynosiłaby 308 posłów. Wyniki powyższe należy uważać za bardzo prawdopodobne. Bezwzględna większość konserwatystów jest oczekiwaną. W tym wypadku powstałaby sprawa, co nastąpi, o ile konserwatyści zechcieliby przeformować maksymalny program ceł protekcyjnych.

Mac Donald w wywiadzie, udzielonym dzisiaj oświadczył, iż ufa w lojalność kolegów stronnictwa konserwatywnego, iż nie zechcą wyzyskać ewentualnej przewagi w celu natężenia rządowi programu partyjnego. Mac Donald dodał, iż gdyby to nastąpiło, nie mógłby na to wyrazić swej zgody i byłby zmuszony ustąpić z rządu. Ponieważ ewentualność podobna wobec presji stronnictwa konserwatywnego nie jest wyłączona, należy się liczyć z możliwością kryzysu w łonie rządu po pewnym czasie, co albo spowodowałoby przekazanie władzy konserwatystom, albo, co jest bardziej prawdopodobne, doprowadziłoby do nowych wyborów, które odbyłyby się w marcu z wyraźnym programem za, lub przeciw protekcyjnej taryfie celnej.

Rada gospodarcza rządu Rzeszy.

Berlin, 22 października. (PAT.) Prezydent Hindenburg zatwierdził przedłożoną przez kanclerza Brüninga listę członków Rady gospodarczej rządu Rzeszy. Pierwsze posiedzenie Rady wyznaczono na dziś. W posiedzeniu weźmie udział również prezydent Banku Rzeszy dr. Luther oraz generalny dyrektor Tow. Kolei niemieckich hr. Dorfmueller. Posiedzeniu przewodniczyć będzie prezydent Hindenburg.

Uspokojenie w N. Jorku.

N. Jork, 22 października. (PAT.) Tutaj rynek pieniężny uległ znacznemu uspokojeniu. Duży eksport złota, który od 20 września do 17 października wyniósł około 650 milionów dolarów, w bieżącym tygodniu osiągnął bardzo nieznaczne kwantum. Istnieje nadzieja, że odpływ złota skończy się.

Bankructwo starej firmy.

Lipsk, 21 października. (PAT.) Bank Kredytowy w Lipsku, istniejący od roku 1856, zawiesił w dniu dzisiejszym wypłaty.

Ciężkie walki w Mandżurji.

Tokio, 22 października. (PAT.) Wedle wiadomości nadeszłych z Mukden, garnizon japoński w pobliżu Tiesing walczy w bardzo trudnych warunkach z oddziałem wojsk chińskich liczącym 2000 żołnierzy. Walka toczy się przy torze kolejowym w południowej Mandżurji.

Handlowa eksploatacja Gdyni.

Warszawa, 22 października. (PAT.) „Gazeta Polska“, podaje, iż Rząd niabawem ma wnieść do Sejmu projekt ustawy o wydzieleniu portu gdynskiego z zarządu państwowego i ustanowienie podstaw do handlowej eksploatacji portu.

Burza nad Łotwą.

Ryga, 21 października. (PAT.) Nad terytorjum Łotwy a zwłaszcza nad południową częścią Kurlandji szalała wielka burza. W Libawie, w wielu domach wichry zerwały dachy.

Ze stolicy Argentyny.

Buenos Aires jest stolicą Argentyny i posiada dziś blisko 1,700.000 mieszkańców. Położone jest nad oceanem Atlantyckim przy ujściu Rio de la Plata. Jest ono największym miastem portowym i handlowym w Ameryce południowej. Założone zostało w r. 1580 i stanowiło rezydencję wicekrólów hiszpańskich od 1776 do 1810 roku. Posiada ono dużą ilość pamiątkowych i okazałych budynków. — Ilustracja nasza przedstawia wspaniały gmach parlamentu argentyńskiego, zbudowany około 1880 roku, gdzie zbiera się obecnie t. zw. „kongres narodowy“.

Jakie koleje przechodził fortepian?

W „Słowie (wileńskim) poświęcił p. Witold Hulewicz ciekawy artykuł na temat historii fortepianu, tego instrumentu, który tak ważną rolę odgrywał przez całe dziesiątki lat w życiu rodzin polskich; wszakże stanowiąc konieczną część składową każdego zamożniejszego domu, był ozdobą i ukoronowaniem każdej „wyprawy“ panińskiej; bo przecież każda „dobrze wychowana“ paniuszka musiała nie tylko mówić po francusku, ale i „grać na fortepianie“.

Właśnie minęło dwieście lat od chwili śmierci wynalazcy dzisiejszego fortepianu, Bartolomea Cristofori, Włocha, urodzonego w Padwie 4 maja 1666 r., a zmarłego w styczniu 1731 r.

Ale nie od niego zaczyna się dopiero historia fortepianu.

Sprawa jest daleko bardziej skomplikowana, a fortepian ma nie tylko swoją historję, ale i swoją prehistorję. Protoplastą fortepianu był starogrecki monokord, tj. instrument o jednej tylko strunie, który nie służył nawet do gry, ale do określania tonów innych instrumentów. Nie był on zresztą nawet podobny do dzisiejszego fortepianu! Po nim przychodzi tzw. helikon, który ma już cztery struny, a dopiero gdzieś w mgłę chrze-

ścijskiego średniowiecza powstaje organistrum, lira korbowa, czyli organki średniowieczne. Składają się one z pudła rezonansowego, z kilku strun, na niem rozpiętych, i z klawiszów, przy pomocy których można było dowolnie skracać jedną strunę, tak, że wydawała rozmaite dźwięki; inne struny, kręcone korbką, brzmiały wciąż jednako, tworząc niby akompaniament. Było to więc już jakby przecucie fortepianu.

W wieku XIV, albo i wcześniej pojawia się klawikord (clavis — klawisz, chorda — struna), w którym istniały już metalowe języczki, podnoszone przez klawisze, a nie tylko służące do skracań strun, ale także potracające już o nie, jak pałeczka. Klawikord, to już poprzednik fortepianu, bo dostaje się do domów prywatnych, a jego cienkie, delikatne, miłe brzęki umalają niejedną chwilę naszych przodków.

Za klawikordem przychodzi klawicymbał, drugi praszczur naszego fortepianu, trójkątny instrument, w którym po raz pierwszy każdy klawisz odpowiadał odrębnej, inaczej nastrojonej strunie. O te struny potracaly za już nie języczki, ale zaostrzone, twarde piórnka ze skrzydeł kruków. Istniały klawicymbały już w XV w., a potem ulepszały się coraz

bardziej, otrzymały dwie klawiatury, kilka rejestrów, pedały itd.

Klawicymbał — to ten sam instrument, na którym wyczarowuje takie cuda muzyczne nasza rodaczka, Wanda Landowska. I dziś buduje się wspaniałe klawicymbały (np. firma Pleyela), a ich tony powabne, romantyczne, rozmarzone, jakby zamglone i dalekie, potrafią nas poruszać do głębi. Jakby pomniejszeniem klawicymbału czyli klawesynu był szpinet, na którym grano po polskich dworach i dworkach aż do połowy XIX wieku niemal. Wszakże gra na nim także Marja w „Warszawiance“ Wyspiańskiego. Innym typem, jakby poprzednikiem naszego pianina, było klawicytorjum, o pudle strunnym i rezonansowym stojącym pionowo. Ale przyrząd ten znika wcześniej.

Przewrotem w wynalazkach „forte-pianistycznych“ było jednak dopiero wynalezienie fortepianu młotkowego z początkiem XVIII wieku, dokonane przez wspomnianego Cristoforiego. Przewrót polegał na tem, że gdy dotąd trzeba było wydobywać tony zapomocą „szczypania strun“, czy to ręką, czy pałeczką, czy języczkiem metalowym, czy piórką, — to teraz struny są uderzane młoteczkami, tak zmechanizowanymi, że umożliwiają ogromnie bogatą skalę cieniowania tonu, umożliwiają wszelkie crescendo, decrescenda, akcentowania.

O Cristoforim wiemy niewiele.

Był on budowniczym instrumentów w Padwie, potem we Florencji u Medyceuszów. Na wynalazku swoim interesu nie zrobił, bo wyzyskali ten wynalazek dopiero inni. Ale genialny wynalazek Cristoforiego stwierdzony jest dzisiaj ponad wszelką wątpliwość i jemu należy się za to sława. Pierwszy model fortepianu, tak napozór prosty, a tak genialny, sporządził on w r. 1711, ale nikt nie wziął wynalazku na serio; byli nawet tacy, co kpili sobie z niego.

Dopiero prawie w 100 lat po Cristoforim, zaczął produkować fortepiany młotkowe, Niemiec, organmistrz, Gotfryd Silbermann z Fryburga, który zasięgał w tej sprawie porady wielkiego Jana Sebastjana Bacha. Instrument swój nazwał Silbermann „Pianoforte“, chcąc zaznaczyć, że można na nim teraz grać „piano e forte“ (słabo i mocno). Stąd nazwy takie, jak: „piano“, „pianino“, „fortepiano“, fortepian.

Od tej chwili fortepian zaczyna zdobywać świat. Rozpoczynają się teraz ulepszenia i wynalazki różnych odmian mechanizmów fortepianowych. Jest więc mechanizm „angielski“ (Silbermanna), mechanizm „wiedeński“ („Jana A. Steina z Augsburga“); nad „angielskim“ pracuje Anglik, fabrykant Broadwood, ceniony wysoko przez Beethovena. W r. 1823 przychodzi do wynalazku „podwójnego wyslizgu“, umożliwiającego tzw. repetycję; dokonywa go Francuz Seb. Erard.

Zgon znakomitego artysty-rzeźbiarza.

Warszawa. 22 października. (PAT.) Wczoraj w wieku lat 82 zmarł w Warszawie artysta rzeźbiarz Pius Weloński. Urodzony w roku 1849. Weloński kształcił się w warszawskiej Szkole sztuk pięknych a następnie w Akademii petersburskiej, którą ukończył odznaczony złotym medalem. Zmarły pozostawił szereg bardzo cennych rzeźb. Pogrzeb odbędzie się w sobotę.

Podwyższenie dyskonta.

Waszyngton. 22 października. (PAT.) Federal Reserve Bank w Filadelfii i Sant Louis podwyższył stopę dyskontową do 3 i pół procent.

Przed rokowaniami francusko-niemieckimi.

Berlin. 21 października. (PAT.) Ogłoszona tu została tymczasowa lista 37 przedstawicieli niemieckich kół gospodarczych, którzy otrzymali od kanclerza Brüninga zaproszenie do wzięcia udziału w charakterze rzeczoznawców w pracach mieszanej komisji francusko-niemieckiej.

Dwa ciekawe procesy.

Warszawa. 22 października. (PAT.) Dziś rozpatrywane będą dwa głośne procesy. W sądzie apelacyjnym sprawa Jana Polańskiego, skazanego na 10 lat ciężkiego więzienia za przygotowanie zamachu na poselstwo świeckie, oraz sprawa biskupa marjawickiego, Jana Kowalskiego w sądzie najwyższym. Sprawa Kowalskiego była szym, który zatwierdził wyrok sądu apelacyjnego. Obecnie obrona po raz już raz rozpatrywana w sądzie najwyższym drugi odwołuje się do sądu najwyższego.

Zdaleka i zbliska.

Telegraficzne wiadomości ze świata.

BERLIN. Skutki burzy morskiej. Szalejący ubiegłej nocy nad wybrzeżem morza północnego orkan wyrzucił w pobliżu Scharhoern na ławicę parowiec nieznanego pochodzenia o pojemności 3.000 tonn. Z portu Cuxhaven wysłano na ratunek załogi dwa parowce i łódzie. Dopiero po 14-godzinnych wysiłkach udało się jednej z łodzi ratunkowych dotrzeć do zagrożonego parowca.

W ciągu XIX w., tego stulecia fortepianu, tworzą się też i rozwijają światowe firmy fortepianowe, jak: Erard, Pleyel, Bösendorfer, Blüthner, Bechstein, Knabe, Chickering, Steinway i inne. Fortepiany mają swoje marki wielkie i mniejsze i światowe; stąd też i rozmaite ich ceny. Największą sławę zyskuje sobie firma Steinway w Nowym Jorku, której założycielem był Niemiec-emigrant Wilhelm Steinweg. Paderewski gra tylko na „Steinwayach“.

W Polsce przemysł fortepianowy istnieje już dość dawno, ma takie firmy, jak Kerntopf, Fibiger, Sommerfeld, Dygas i inne. Zwłaszcza w czasach najnowszych firmy te rozwijają się coraz lepiej.

I dzisiaj głowią się wielcy fabrykanci nad nowymi konstrukcjami wynalazkami. Istnieje cały szereg nowych pomysłów, np. fortepian dwuklawiaturowy Amerykanina Moore'a itd.

Mimo wszystko jednak, stary fortepian (czy pianino) Bartolomea Cristofori króluje dalej niepodzielnie w świecie, należy do najbardziej rozpowszechnionych instrumentów, daje nam chwile rozkoszy i udręki, zachwyty i tortury, i w dobru i złości obchodzi właśnie w roku bieżącym swoje 200-lecie.

(—x—).

Tragedja na torze kolejowym.

Sosnowiec. 21 października. (PAT.) Dziś o godz. 7 rano pociąg osobowy idący z Warszawy do Katowic, wskutek niezamknięcia zapory na przejeździe pod Ząbkowicami, najechał na furmankę jednokonną, kierowaną przez 68-letniego Jana Papiernego. Lokomotywa pociągu zmiażdżyła Papiernemu głowę, wskutek czego po-

niósł on śmierć na miejscu. Wóz został rozbity, konie ocalały.

Kilkanaście minut, potem droźnik Jacenty Cieślak, który obowiązany był pilnować przejazdu, pod wpływem de presji psychicznej, rzucił się pod pociąg osobowy, idący z Katowic do Zawiercia, ponosząc śmierć na miejscu.

B. G. K. wobec samorządów.

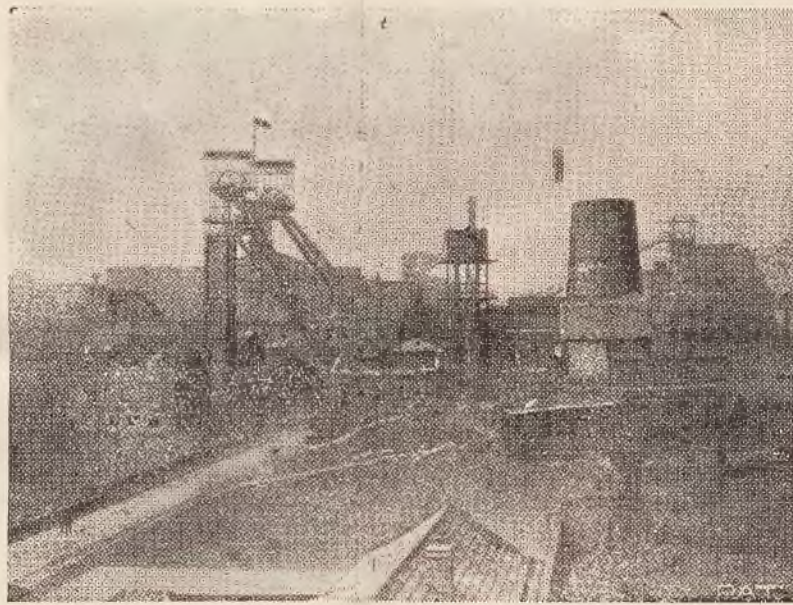
Warszawa, 21 października. (PAT.) W dniu 19 bm. odbyło się pod przewodnictwem prezesa dr. Romana Góreckiego nadzwyczajne posiedzenie Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego, poświęcone dyskusji nad wygłoszonym na ostatnim posiedzeniu Rady referatem zastępcy naczelnego dyrektora BGK. p. W. Konderskiego natemat polityki kredytowej BGK. w stosunku do samorządów.

Obszerny ten referat miał na celu szczegółowe zobrazowanie obecnego stanu gospodarczego samorządów terytorjalnych w Polsce, następnie przedstawienie zasad polityki kredytowej BGK. w stosunku do samorządów, a wreszcie omówienie zagadnienia Banków komunalnych.

Po dyskusji Rada Nadzorcza BGK. powzięła następujące dwie rezolucje: Pierwsza wyraża pogląd, że „ze względu na obecny stan kapitalizacji w Polsce, jak również ze względu na obecną wyjątkową sytuację na światowym rynku pieniężnym — nie należy w interesie Państwa zakładanie nowych banków komunalnych“.

Drużga wyraża przekonanie, że „należy dążyć do nawiązania ściślejszej współpracy Banku Gospodarstwa Krajowego i istniejącymi w Polsce bankami komunalnymi, jakoteż do rozszerzenia istniejącej już obecnie bezpośrednio współpracy Banku Gospodarstwa Krajowego z komunalnymi Kasami oszczędności“.

Pierwsze zdjęcia z miejsca straszliwej katastrofy kopalnianej.

W kopalni Mont Cenis w Herne-Sodingen (Niemcy) wydarzyła się jedna z największych katastrof kopalnianych, jakie w ostatnich czasach zanotowano. W dniu 19 b. m. około godz. 8.30 nastąpił w jednym z ważniejszych szybów gwałtowny wybuch gazów z przyczyn dotychczas nieustalonych. Z szybów wydobyto 12 zabitych oraz 27 ciężko rannych. Liczą się jeszcze z możliwością odnalezienia większej ilości ofiar. — Zdjęcie nasze przedstawia szyb Mont Cenis z wywieszoną flagą żałobną.

Ze spraw miejskich.

Onegdaj odbyły się posiedzenia szeregu Komisji i sekcji Rady miejskiej. I tak: na posiedzeniu sekcji I., odbytem pod przewodnictwem dr. r. Poratyńskiego, w myśl referatu przewodniczącego, dr. Chelmskiej, ks. Łopatyńskiego i Brandstädtera, udzielono kilku subwencji.

Na posiedzeniu sekcji II., odbytem pod przewodnictwem Höflingera, w obecności gen. ref. budżetu dr. Brzeskiego, w myśl referatu E. Kwiatkowskiego uchwalono pobór dodatku gminnego do państwowego podatku przemysłowego, a to w formie podatku od obrotu w wysokości 20%, zaś w formie ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych w wysokości 22½%. Równocześnie na wniosek r. dr. Schleichera sekcja II. wyraziła zapatrywanie, że wskazaniem jest dążyć do obniżki dodatków gminnych do państwowego podatku przemysłowego i postawiła wniosek dla Komisji budżetowej na obniżenie tego podatku z 20% na 17½ z ważnością od 1 lipca 1932. Zgodnie z referatem r. Suessera uchwalono zakupić od spadkobierców bl. p. Kleinmana

grunt do regulacji ul. Szpitalnej i Wodnej. W myśl referatu r. Wójcickiego uchwalono zamienić grunt miejski za część parcel pp. Pastuszyńskich dla regulacji ul. Łyczakowskiej i bocznej Łyczakowskiej. Z kolei zgodnie z referatem r. Thoma uchwalono oddać I. Berneńskiej fabryce maszyn produkcję turbiny dla centrali M. Z. E. na Persenkówce. W końcu załatwiono kilka drobnych spraw.

Na posiedzeniu sekcji III., odbytem pod przewodnictwem inż. Matzkego, uchwalono zaciągnąć w Banku Gospodarstwa pożyczkę w sumie 63.500 zł. na budowę XV domu na ul. Peltewej. Uchwalono dalej kredyt w sumie 4.000 zł. na rekonstrukcję komina centralnego ogrzewania w Teatrze Wielkim. W końcu w myśl wniosku inż. Krykiewicza uchwalono rozpisać konkurs na projekty domów przedpogrzebowych na cmentarzu Łyczakowskim i Janowskim.

Dziś, w czwartek o godz. 5-tej popoł. odbędzie się w sali wykładowej Gazowni miejskiej pokaz gotowania na gazie.

Kronika przemyska.

Zebrań Rady Okręgowej B. B. W. R. — Poświęcenie Bursy im. Michała Bystrzyckiego. (Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“)

W dniu 18 b. m. odbyło się posiedzenie Rady Okręgowej B. B. W. R., na którym senator Garlicki wygłosił referat pt. „Zamierzenia obecnego Rządu“, oświetlając rzeczowo i wszechstronnie każdy z zamierzonych projektów Rządu, oraz rolę obecnego Sejmu w stosunku do Rządu i Społeczeństwa, a w szczególności ustosunkowanie się obozu pomajowego do szeregu zagadnień tak natury politycznej jak i gospodarczej.

Dnia 18 b. m. dokonał poświęcenia Bursy rzemieślniczej i handlowej im. Michała Bystrzyckiego ks. biskup Anatol Nowak, w obecności przedstawicieli Władz państwowych, samorządowych oraz licznie zgromadzonych gości.

Bursa ta, której brak dotkliwie dawał się odczuwać w Przemysłu, wobec napływu kandydatów do rękodziela i handlu z prowincji, powstała za inicjatywą znanego przemysłowca i właściciela tartaku p. Michała Bystrzyckiego, na gruntach przy ul. Dworskiego darowanych przez gminę. Ogólne koszty budowy i urządzenia w kwocie 80.000 zł. pokryte zostały w części przez organizację społeczne, cechy i członków założycieli przy wydatnej pomocy ks. biskupa Nowaka oraz inicjatora i założyciela p. Bystrzyckiego, który czwartą część kosztów pokrył własnym sumptem. W Bursie znajdzie pomieszczenie za skromną opłatą 80 wychowanków, terminatorów i uczni tułtejszej Państwowej Szkoły Handlowej. Gmach bursy budynek jedno-piętrowy na parceli dwumorgowej, został wybudowany przez inż. i architekta p. Polaka według zasad najnowszej techniki budowlanej i zaopatrzonej w urządzenia sanitarne według wymogów nowoczesnej higieny. S. Ch.

Pierwszy śnieg.

Kępno. 21 października. (PAT.) W ciągu dzisiejszego popołudnia nad okolica Kępna szalał silny wicher połączony ze znacznym obniżeniem się temperatury i opadami śnieżnymi, których warstwa dochodziła do 10 cm grubości.

Niżsi funkcjonariusze państwowi połączyli się w jedną organizację.

W ubiegłą niedzielę odbyły się dwa liczne zebrania niższych funkcjonariuszów państwowych, którzy dotychczas dzielili się na dwie organizacje. Obradował Zjazd Okręgowy Niższych Funkcjonariuszów Państwowych Województwa lwowskiego, w którym zorganizowani są członkowie Centralnego Związku. Równocześnie obradowało Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Polskiego Związku Niższych Funkcjonariuszów Państw. na Małopolskę. Cała uwaga niższych funkcjonariuszów zwrócona była na obrady tego zebrania, które miało zadecydować o zjednoczeniu wszystkich niższych funkcjonariuszów w jednej organizacji zawodowej.

Wzgromadzeniu, któremu przewodniczył p. Michał Wierzbicki i w którym wziął udział z ramienia Starostwa grodzkiego radca Porański i senator Mozgała, uczestniczyło kilkuset niższych funkcjonariuszów państwowych.

Po referatach pp. Zaworotnika, Hajduna i senatora Mozgała, zebrani uchwalili znaczną większością głosów połączenie się w jedną organizację Związku Niższych Funkcjonariuszów Państwowych Rzp. Polskiej w Warszawie.

Uchwała ta wywołała ogólne zadowolenie wśród niższych funkcjonariuszów państwowych. Wspólne już zebranie w uznaniu zasług organizacyjnych mianowało honorowymi przesami Okręgu, pp. Wierzbickiego i Illeczkę oraz wybrało Zarząd na rok 1931 i 1932 z przewodniczącym p. Józefem Wernerem na czele.

Niżsi funkcjonariusze państwowi Małopolski tworzą obecnie jednolitą organizację zawodową na terenie Małopolski, będącą składową częścią centralnej organizacji.

**KOCHASZ POLSKIE MORZE —
POPIERAJ FLOTĘ POLSKĄ!**

KRONIKA

PAŹDZIERNIK	KALENDARZYK
22	Rz.-kat. Korduli Gr.-kat. Jakowa
Czwartek	Wschód słońca g 5 m 56 Zachód " g 16 m 20 Długość dnia g 10 m 23

LWOWSKA

TEATR WIELKI.

Czwartek, 22 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Burza w szklance wody“. Zniżki ważne.
Piątek, 23 b. m., o godzinie 7.30 wiecz.: „Burza w szklance wody“. Zniżki ważne.

TEATR ROZMAITOŚCI.

Czwartek, 22 b. m., o godz. 7.30 wiecz.: „Moralność Pani Dulskiej“, Zapolskiej.
Piątek, 23 b. m., o godzinie 7.30 wiecz.: „Rozbite marzenia“ Róży Melcerowej.

Z Teatru Wielkiego. Dziś i dni następnych do poniedziałku włącznie ukaże się na wieczornych przedstawieniach doskonała komedia Wł. Jastrzębiec-Zaleskiego „Burza w szklance wody“. Niewyczerpana inwencja dowcipu i żartu biegnie bez przerwy. W komedii tej przewija się humor, groteska i tempo kinematografu. Suteżniwo oklasków przy otwartej scenie zbierają pp. Porajska, Szczyńska, Zbikowska, Miłski, Palański i Surzyński. „Burza w szklance wody“ zdobywa sobie coraz to większe powodzenie dzięki walorom własnym, doskonałej grze artystów i pomysłowej reżyserji H. Starskiej. Ceny miejsc nader przystępne, zniżki ważne.

„Powrót posła“ dla młodzieży. Kierownictwo teatru „Jaskółka“ w chwalebny cel uprzęsknienia do teatru, daje specjalne przedstawienie stylowej komedji J. U. Niemcewicza „Powrót posła“, która w Warszawie osiągnęła liczbę 90-ciu przedstawień, zdobywając sobie pełne uznanie władz szkolnych. „Powrót posła“ w stylowe ramy ujęty ujrzy światło kinkietów w nadchodzącą sobotę, dnia 24 bm., o godz. 3.30 popołudniu po cenach minimalnych. Przed przedstawieniem odbędzie się okolicznościowe przemówienie. Bilety są już do nabycia w kasach Teatrów Miejskich.

W Teatrze Rozmaitości dziś na liczne żądania „Moralność Pani Dulskiej“, w której prawdziwy sukces święci p. Wanda Siemaszkowa w świetnej kreacji Dulskiej. Rzecz ta grana będzie po raz ostatni na przedstawieniu wieczorowym. Od jutra wchodzi na repertuar oczekiwana z wielkim zainteresowaniem sztuka Róży Melcerowej p. t. „Rozbite marzenia“. Będzie to debiut autorski na scenie zasłużonej działaczki społecznej, która w sztuce tej porusza problem bardzo dziś aktualny i życiowy. Główną rolę w jutrzejszej premierze, która w sferach kulturalnych Lwowa budzi żywe zaciekawienie i zajęcie, kreuje p. Wanda Siemaszkowa.

REPERTUAR KINOTEATRÓW.

APOLLO: „Tragedja na Montblanc“.
CHIMERA: „Pat i Patachon jako strzelcy“ — dźwiękowe.
COLOSSEUM nieczynne.
KOPERNIK: „Noce marokańskie“.
LEW: „Błękitny expres“.
MARYSIENKA: „Noce marokańskie“.
OAZA: „Na Zachodzie bez zmian“.
PALACE: „Powrót do życia“.
PAN: „Odkupienie“ Tolstoja.
PASAŻ: „Djabeł z Arizony“.
PROMIEN: „Białe piekło Pitz-Palu“.
ŚLONCE: „Intrygant“.
STYLOWY: „Noc upojeń“.

PRZEMYSŁ. Widowska i program kin:

FREDREUM: W niedzielę dn. 25 b. m. o godz. 4-tej po cenachniżonych baśń H. Zbierzchowskiego: „Przygody Tomcia Palucha“.

KINO POLONJA (dźwiękowe): „Na Zachodzie bez zmian“.

KINO OLIMPJA (dźwiękowe): „Za Grzech Brata“.

KINO ŚWIT: „Całować to nie grzech“.

KINO UCIECHA: „Pomszczona Obelga“.

Związek Akademickiej Młodzieży Zjednoczeniowej we Lwowie zawiadamia, że w sobotę dnia 24 października br. odbędzie się w lokalu własnym przy ul. Sobińskiego 7 dancing towarzyski z nader urozmaiconym programem i występem sił artystycznych. Początek punktualnie o godz. 20. Zaproszenia wydaje Sekretariat Z. A. M. Z. od godz. 14—15.

Polskie Towarzystwo Neofilologiczne — Koło lwowskie, — Zarząd Tow. zwraca uwagę swych Członków, że dnia 22 października o godz. 19.15 zostanie wygłoszony przez radjo lwowskie odczyt p. Łucji Marlińskiej p. t. Radjofonia w szkole, poprzedzony wstępem prof. Uniw. p. Z. Czernego.

Kasyno i Koło Literacko-Artystyczne we Lwowie zawiadamia, że lekcje i ćwiczenia w nowoczesnych tańcach dla członków rozpoczynają się w sobotę, 24 bm., o godzinie 20.00. Uczestników, którzy się zgłosili, uprasza się o punktualne przybycie przed godziną 20-tą do małej sali balowej. — W niedzielę, 25 bm. „Inauguracyjny dancing“ o godzinie 20.30. —

„Miesiąc Śląska“.

„Miesiąc Śląska“, Związku Obrony Kresów Zachodnich odbędzie się na terenie całego Państwa w czasie od 1-go do 30-go listopada 1931 r. Celem tej imprezy jest propaganda Śląska i związanych z tą dzielnicą zagadnień, jak również zebranie funduszy na pracę polską na Śląsku.

Protoktorat nad „Miesiącem Śląska“ objęli: Pan Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki oraz Pan Marszałek Polski, Józef Piłsudski.

Komitet Honorowy stawiają: P. Premier A. Prystor, P. Min. B. Pieracki, P. Min. J. Jędrzejewicz, P. Min. gen. F. Zarzycki, P. Min. A. Kühn, P. Min. I. Boerner, P. marsz. K. Świtalski, P. marsz. Wł. Raczkiewicz, Woj. M. Grażyński, prez. St. Buko-

wiecki, gen. R. Górecki, inż. Cz. Klarner, inż. E. Kwiatkowski, patron Wł. Seydlitz.

Prezydjum Komitetu Organizacyjnego ukonstytuowało się jak następująco: dyr. Br. Hełczyński (przewodniczący), prezes H. Gruber, dr. I. Nowak (zastępcy przewodniczącego) dr. St. Kudlicki, M. Zaleski (sekretarze), Wicemin. J. Kozuchowski, dyr. R. Starzyński, dr. M. Wilimowski z Katowic, starosta J. Wyglenda z Rybnika (członkowie Komitetu).

W skład Komitetu Wykonawczego weszli: dr. J. Trzciniński, ks. prałat J. Czechowski, inż. Fr. Bąkowski, dr. R. Konkiewicz, dyr. M. Korzeniewski, dr. J. Nowak.

Ci się obłowili!

W dniu wczorajszym zaalarmował Komisarz III, P. P. zamieszkały przy ul. Zółkiewskiej l. 44 Oskar Katz, iż w godzinach między 19 a 20-tą niewyśledzeni sprawcy, po wycięciu dziury w drzwiach, dostali się do jego domowego ogniska i nie spostrzeżeni przez nikogo, wynieśli futro męskie, krymski płaszcz damski, oraz bityuterję, narażając go na stratę wysokości 11.000 zł.

Ofiarą rzeźmieszeków padł również p. Kazimierz Maksymowicz, właściciel restauracji i handlu korzennego w ul. Chorążczyzny. Nieznani amatorzy likierów wyrządzili mu szkodę w kwocie 4000 zł.

Litani skromniejszych kradzieży, których efekt nie przekracza 1000 zł., musimy z powodu nawału materiału pominąć.

Napad zamaskowanego bandyty — absolwenta gimnazjum.

Dnia 20 b. m. napadł w lesie w Hołubowie (pow. Stryj) zamaskowany osobnik, uzbrojony w browning i nóż, na posłańca gminnego Iwana Tymczyszyna i zrabował mu 800 zł. w banknotach a 150 zł. bilonem, uciekając, porzucił. Dochodzenia policyjne doprowadziły do ujęcia sprawcy w osobie Teodora Ochrymowicza z Zawadówki (pow. Stryj), absolwenta gimnazjum, syna greckokatolickiego proboszcza.

Podczas rewizji znaleziono rzeczy wraz z maską, w której sprawca był ubrany w czasie napadu. Ochrymowicza oddano do dyspozycji prokuratury Sądu okr. w Stryju. Stanie on przed sądem doręcznym.

Karty uczestnictwa wydaje Komisja Życia Towarzystwa codziennie od godziny 19-tej do 20-tej.

Z Towarzystwa Dante Alighieri. Wpisy na lekcje języka włoskiego (kurs początkowy i dla zaawansowanych) odbywać się będą w piątek, dnia 23 b. m., o godz. 5-tej popołudniu w sekretarjacie Towarzystwa (Uniwersytet, Gmach nowy II p.), Instytut archeologii klasycznej.

Sztuki plastyczne Anglii XVIII w. Dnia 22 bm. wygłosi p. Tadeusz Wierzejski wykład pt. „Sprzętarstwo“, w sali M. Muzeum przemysłu artystycznego (Hetmańska 20). Początek o godzinie 19. Wstęp 50 i 25 groszy.

„Chata za wsią“, sztuka ludowa, przerobiona ze znanej powieści J. I. Kraszewskiego przez Gabrię Zapolską, otwiera sezon 1931/32 „Sceny Gwiazdy“. Piękne to przedstawienie, na motywach ludowych osnute, poza melodyjnymi piosenkami i barwnymi tańcami, nie jest pozbawione momentów dramatycznych, silnie emocjonujących widza. Dobrze zgrany zespół i wytrawna reżyserja dają zapewnienie mile spędzonego wieczoru. Stroną choreograficzną zajął się znany baletmistrz p. St. Faliszewski, część muzyczną opracował prof. K. Abratowski. — „Chata za wsią“ odegrana zostanie w niedzielę, 25 października br. Bilety wczesniej: Cukiernia Fr. Pitółaja, Łyczakowska 11, w dzień przedstawienia przy kasie, Franciszkańska 7, od godz. 5-tej popoł.

V pełne zebranie lwowskiej Izby przemysłowo-handlowej odbędzie się w poniedziałek, dnia 26 października 1931 roku o godzinie 18 w sali posiedzeń Izby.

Zarząd Katedry ormiańskiej składając serdeczne podziękowanie tym wszystkim, którzy w ostatnich tygodniach złożyli ofiary na rzecz Katedry ormiańskiej przez zakupno jej zdjęć fotograficznych i pocztówek zawiadamia, że na ich intencję zostanie odprawiona w tejże Katedrze Msza św. w niedzielę 25 bm. o godz. 12-tej.

Na L. O. P. P. W ostatnich dniach pojawiły się w handlu tutki „Ikar“ opodatkowane na rzecz L. O. P. P. Każde pudełko tutek opatrzone jest banderolką stwierdzającą, że opłata została przez wytwórcę uiszczona w L. O. P. P. Wytwórnia, opodatkowując się dobrowolnie na cele L. O. P. P., wyrabia tutki „Ikar“ w najlepszej jakości po cenach najniższych. Przez kupno tych tutek palacze przyczyniają się do przysporzenia środków finansowych przeznaczonych na L. O. P. P. — Nie wątpimy, że tutki „Ikar“ znajdują wielki zbyty w naszym społeczeństwie, które i w ten sposób przyczyni się do zasilenia funduszy L. O. P. P.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji. Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Wskazujemy, że w czasie ostatniego zebra-

nia, w którym wzięli udział wszyscy członkowie, w tym również ci, którzy nie mogli być obecni, nastąpiło znowu znaczne wzmocnienie organizacji.

Śmierć b. rektora Uniwersytetu warszawskiego.

Dajemy dziś fotografię prof. F. Krzyształowicza. Zmarły nagle profesor, jeden z najznakomitszych dermatologów współczesnych, pozostawił po sobie szereg prac naukowych; był długoletnim prezesem polskiego towarzystwa dermatologicznego, b. prezesem związku dermatologów słowiańskich, członkiem honorowym licznych towarzystw naukowych, krajowych i zagranicznych, oraz przewodniczącym komitetu budowy Instytutu Radowego im. Marii Curie-Skłodowskiej, S. p. prof. Krzyształowicz odznaczony był Komandorją orderu Odrodzenia Polski i Krzyżem oficerskim Legji Honorowej.

WILNO. Uczczenie Edisona. Z racji pogrzebu wielkiego wynalazcy, Edisona, miasto w dniu wczorajszym uczciło zmarłego dwuminutowym zgaszeniem światła na wszystkich ulicach w godzinach wieczornych.

WILNO. Komitet ku czci ks. Biskupa Bandurskiego. Powstał tu komitet uczczenia 25-lecia wyświęcenia na biskupa J. E. ks. dr. Władysława Bandurskiego. Na wezwanie komisji organizacyjnej zebrał się w wielkiej sali konferencyjnej Urzędu wojewódzkiego przedstawiciele wszystkich sfer miejscowego społeczeństwa. Obradom przewodniczył Wicewojewoda Jankowski. Zebrani uchwaliли zwrócić się do P. Prezydenta Rzeczypospolitej i p. Marszałka Piłsudskiego z prośbą o objęcie protektoratu nad uroczystością 25-lecia. Następnie uchwalono zaprosić do komitetu honorowego szereg najwybitniejszych osobistości Rzeczypospolitej, oraz wysunąć szereg projektów, jak np. wydania odezwę do całego Narodu, publikacyj i broszur, albumów z fotografiami, pamiątek ze zbiorów ks. biskupa Bandurskiego. Kolejarze wileńscy, szczególną czcią otaczający ks. biskupa Bandurskiego, projektują urządzenie w 236 środowiskach specjalnych obchodów kolejowych. Wybrano komitet wykonawczy, który ukonstytuuje się w dniach najbliższych i przystąpi do opracowania programu uroczystości.

Zmiana rozkładu jazdy.

Dyrekcja Okr. Kolei Państwowych komunikuje: W związku z przebudową mostu na linii Zbaraż-Łanowce i spowodowanego wskutek tego zamknięcia toru Karnaczówka i Łanowce, ruch pociągów pasażerskich odbywać się będzie w poniedziałek, dnia 26 bm., wtorek, dnia 27 bm. i środę, dnia 29 bm. przy pociągach Nr. 2854, 2851, 2852 i 2853 przez prześiadanie podróznym, przenoszenie bagażu ręcznego i poczty. Nie mogą być przyjmowane do przewozu wymienionymi pociągami bagaż względnie przesyłki ekspresowe od strony Tarnopola w kierunku Łanowiec poza stację Karnaczówka.

Książki z b. carskiej biblioteki w Kownie.

„Echo“ donosi, że jeden z kowieńskich księgarzy przywiózł z Rosji cały szereg książek, należących w swoim czasie do cara Mikołaja. Książki ozdobione są carskimi ex librisami i ilustracjami wykonanymi przez znakomych artystów.

Wzrost idei ubezpieczeniowej w Polsce.

Znamienny rozwój interesów ubezpieczeniowych. — Zwiększone obroty w stosunku do lat ubiegłych. — Stały wzrost — wbrew przesileniu gospodarczemu.

Istotny wpływ kwestji ubezpieczeniowej nie tylko dla warunków życiowych poszczególnych ubezpieczonych lecz także dla całego ekonomicznego rozwoju, nie przeniknął jeszcze do najszerszych kół społeczeństwa. Nie jest to wcale przesada, jeżeli się twierdzi, że bez ogólnego rozpowszechnienia ubezpieczenia od ognia, całe nowoczesne życie gospodarcze byłoby niemożliwym. W przeciwieństwie do ubiegłych czasów prymitywnej gospodarki są w dobie obecnej poszczególni czynnicy produkcyjne tak ściśle ze sobą powiązane, iż losy pojedynczego przedsiębiorcy wywierają wielki, czasami nawet decydujący wpływ na cały szereg innych mniejszych lub większych przedsiębiorstw. Gdyby więc ubezpieczenie od ognia było zupełnie nieznaną instytucją, natenczas poważna ilość przedsiębiorstw musiałaby rok rocznie ograniczać swoją działalność lub też całkowicie ją zastanowić, gdyż nie byłaby w stanie pokryć z własnych funduszy szkód pożarowych, co w następstwie naraziłoby na szwank coraz dalsze kręgi interesów.

Wprost decydująca dla zdrowego rozwoju ekonomicznego i społecznego jest jednak instytucja ubezpieczenia życiowego, chociaż ten właśnie rodzaj ubezpieczenia wydaje się z uwagą na jego właściwą i bezpośrednią misję, być skutecznym tylko dla samego ubezpieczonego i dla ściślejszego koła jego krewnych. Atoli funkcja ekonomiczna, którą powyższy rodzaj ubezpieczenia wskutek swego działania majątkowo - zachowawczego posiada, nie powinna być zapoznana. Ponieważ to ubezpieczenie stabilizuje niejako stosunki majątkowe w obrębie rodziny i chroni spadkobierców przed grożącym im zubożeniem, powoduje ono tamsam takżę — co prawda statystycznie z trudnością tylko uchwytą — stabilizację całego życia ekonomicznego, której wartość jest niewątpliwie znaczną. Głębsze zrozumienie ekonomicznych i społecznych korzyści ubezpieczenia życiowego zaczyna jednak przenikać we wszystkich krajach świata do sfer coraz dalszych a idea ubezpieczeniowa zyskuje w ostatnim czasie wszędzie na sile.

Należy tylko wglądać do sprawozdań wielkich Towarzystw ubezpieczeniowych w Ameryce i Europie, aby stwierdzić, jak wielkie postępy uczyniła ta instytucja, posiadająca tak istotne znaczenie dla dobra ogółu. Rzut oka na sprawozdanie z roku 1930 jednego z największych Towarzystw w Europie „Feniks“, czynnego i w Polsce, wykazuje n. p. w stosunku do roku 1929 przyrost stanu ubezpieczeniowego do 3.2 miliardów złotych, zaś przychodów z tytułu premij do 163 milionów złotych. Skoro się porówna stan ubezpieczeniowy z końca roku 1930 z analogicznymi cyframi ostatniego roku przedwojennego, wynika z tego, że od roku 1914 podwyższył się stan ubezpieczeniowy ośmiokrotnie wedle wartości złotej, podczas gdy ilość polis będących w obiegu (więcej niż 750.000 sztuk) wykazuje wzrost 14-krotny. Również i w polskich zakładach ubezpieczeń daje się w ostatnich latach zauważyć znaczny rozwój działalności. Zbiór składek największych krajowych zakładów ubezpieczeń w dziale życiowym, t. j. „Przyszłość“, „Europa“ i „Vesta“ waha się między 15—16 milionów złotych. Wymienione towarzystwa wykazują sumy ubezpieczeń na życie przekraczające znacznie 400 milionów zł.

Jak z tych cyfr wynika, wzrost instytucji ubezpieczeniowej da się stwierdzić nie tylko w Ameryce, która na tem polu uitorowała drogę i gdzie

też pozytywne nastawienie społeczeństwa zostaje zasilane przez potężny aparat informacyjny i propagandystyczny, nie tylko w Niemczech, gdzie podobnie jak w innych dziedzinach zdziałano wiele na tem polu, ale idea ubezpieczeniowa rozpowszechniła się także i w innych krajach, które znajdują się dopiero w stanie odbudowy i rozwoju. Należy tylko wskazać na Polskę, gdzie uznano wybitne znaczenie instytucji ubezpieczeniowej i rozwijano ją z roku na rok coraz więcej, gdzie też liczba wniosków ubezpieczeniowych się coraz bardziej pomnaża, ilość ubezpieczeń na życie w krótkich odstępach czasu się podwoiła a nawet potroiła i stan towarzystw ubezpieczeniowych mimo przesilenia gospodarczego wykazuje stały wzrost. Kapitał akcyjny „obrotowy“ wszystkich w Polsce czynnych instytucji ubezpieczeniowych wzrósł z 16.4 milionów złotych w roku 1928 na 22.6 milionów złotych w roku 1929 t. j. prawie o 38 proc., fundusze rezerwowe zaś z 53.8 milionów na 58.2 milionów t. j. prawie o 8 proc. Przychody premjowe brutto wykazują w interesie bezpośrednim znaczny wzrost i podwyższyły się ze 176.3 w roku 1928 do

231.1 milionów złotych, czyli o 13 procent.

W samym dziale ubezpieczeń od ognia wzrosły premje brutto z 113.5 do 147.5 milionów złotych, czyli o prawie 30 proc., przychody premjowe 14 spółek akcyjnych o prawie 10 proc., a mianowicie z 30.6 na 33.5 milionów złotych. Wzrost znacznie większy jeszcze wykazują towarzystwa trudniące się ubezpieczeniem życiowym, których działalność wzmagala się nieprzerwanie od czasu stabilizacji waluty. Suma premij wzrosła w 5 krajowych, 4 zagranicznych towarzystwach, w 2 publicznoprawnych instytucjach w czasie od roku 1926—1929 z 12.9 do 37.8 milionów złotych. Tak samo wzrosła suma ubezpieczeniowa z 279.1 do 802.7 milionów złotych. Także i w roku 1930, dla którego końcowe cyfry nie są jeszcze ustalone, dał się zaznaczyć poważny przyrost stanu ubezpieczeniowego wbrew niekorzystnym warunkom ekonomicznym; przesilenie gospodarcze przekonało właśnie szerokie sfery społeczeństwa — bardziej niż kiedykolwiek przedtem — o doniosłym znaczeniu ochrony ubezpieczeniowej. S.

Pożyteczna innowacja — nadawania depesz z pociągu.

W porozumieniu z Min. Poczty i Telegrafów, Min. Komunikacji opracowuje przepisy o nadawaniu depesz prywatnych przez podróżnych w pociągach. Depesze nadawane będą za pośrednictwem konduktorów, którzy przekazywać będą depesze kolejowym urzędem telegraficznym na najbliż-

szych stacjach zatrzymania się pociągu.

Opłata za tego rodzaju telegramy będzie nieco wyższa od opłat za depesze normalne. Konduktorzy przyjmować będą od pasażerów depesze adresowane do wszystkich miejscowości w Polsce lub zagranicą.

Zzagadnień emigracyjnych.

W sobotę, dnia 17 b. m. odbył się w Polskim Towarzystwie Ekonomicznym we Lwowie odczyt sędziego dr. Adama Jarzyny p. t. „Problem emigracji w Polsce“.

Emigracja sezonowa do Niemiec straciła po wojnie swoje doniosłe znaczenie gospodarcze. Cyfra obywateli zmalała ze sumy niegdyś pół miliona rocznie do 80.000. Emigruje chłop ciemny, który następnie szybko przejada oszczędności.

Polskie wychództwo robotnicze we Francji liczy dziś już około 800 tys. ludzi, zatrudnionych głównie w górnictwie i w ciężkim przemyśle w północnych departamentach kraju. Stan szkolnictwa polskiego jest opłakany. Zachodzi obawa, że wychództwo nasze będzie stracone dla kraju.

Stany Zjednoczone, które przed wojną chłonęły corocznie (1910—1913) po dwieście tysięcy polskich wychodźców, są dla nas zamknięte. Polonja amerykańska z wielkim nakładem energii prowadzi walkę o utrzymanie ducha polskości w 4-miljonowej masie rodaków. W interesie naszym leży nawiązywanie coraz silniejszych nici kulturalnych i gospodarczych pomiędzy Macierzą a Polakami w Stanach.

Kanada, gdzie liczymy 120.000 Polaków, nie wchodzi w rachubę dla dalszego wychodźstwa z powodu stonowczego zamknięcia granic w ostatnim roku.

Pozostaje zatem wyłącznie południowa Ameryka, w której przepisy ograniczające imigrację są znacznie łagodniejsze. Tereny nadające się do osadnictwa rolnego polskiego znajdują się tylko w Argentynie i w południowej Brazylii. Klimat zbliżony do naszego, jest zdrowy.

Afryka może być terenem jedynie

eksploatacji kolonjalnej. Wszelkie pomysły obliczone na osadnictwo polskich emigrantów w krajach tropikalnych skazane są z góry na niepowodzenie.

Skandaliczne fiasko imprezy peruwiańskiej jest jednym z przykładów, jak nieodpowiedzialny dyktantyzm panuje w poczynaniach kolonizacyjnych. W poczynaniach emigracyjnych potrzeba więcej realizmu i odpowiedzialnego planu, a mniej fantazji i bluffu.

Ogólna polityka gospodarcza powinna zmierzać do zatrudnienia przedewszystkiem w obrębie naszego Państwa wszystkich wolnych rąk do pracy. Pomieważ jednak ze zjawiskiem emigracji liczyć się musimy jeszcze na długie lata, przeto naczelnym postulatem polityki emigracyjnej powinno być skoncentrowanie wychodźców na jednym terenie w zasięgu zbóż chlebowych, w klimacie umiarkowanym lub zbliżonym do umiarkowanego. Ekspansję kolonjalną natomiast prowadzić należy wypróbowanymi metodami państw kolonjalnych. Przystąpić do tego należy po przeprowadzeniu jak najstarszych studjów.

Nastąpiła niemniej ciekawa dyskusja. Prof. J. Siemiradzki uzasadniał konieczność kolonizowania Parany i ogromnych terenów sąsiadujących z nią od zachodu. Adw. Dręgiewicz domagał się większej jawności w poczynaniach emigracyjnych. Prezes dr. Paygert mówił o dodatnim wpływie emigracji na ulżenie w bezrobociu na wsi. Prof. Hauswald stwierdził rujnujący Europejczyków wpływ klimatu tropikalnego nawet na niepracujących fizycznie i skazywał na znaczne obszary nieużytków w Polsce, które po zmeliorowaniu pomieszcza

u nas jeszcze znaczną liczbę ludności. Prezes Towarzystwa prof. Caro zreasumował wyniki dyskusji i podziękował prelegentowi za zajmujący wykład.

Z sali sądowej.

Szajka bandytów na ławie oskarżonych.

Zainteresowanie procesem wczoraj nie osłabło. Tłumy wypełniły salę rozpraw, tłok panował u wejścia do gmachu sądowego. Protokół oględzin zwłok bjp. Lipskiej stwierdził fakt nieludzkiego pastwienia się bandytów nad bezsilną staruszką. Świadcstwo lekarskie z oględzin Offnera zapisuje, iż u niego skończyło się na szczęście okazałym guzem na głowie.

Wielkie poruszenie wywołało odczytanie zeznań dwu bandytów Kupermana i Fischera, którzy — jak wiadomo — skończyli swój zbrodniczy żywot samobójstwem w aresztach. Obciążają oni towarzyszy silnie. Pseudonim „Icio“ pozostał nadal zagadką, wszelkie jednak dane wskazywałyby, iż kryje się pod nim Opatowski.

Sprawdzeni z więzienia w roli świadków Jan Cham, Józef Budziński i Piotr Bogdan, z którymi podsądni prowadzili rozmowy na temat rozpatrywanych właśnie zbrodniczych „skoków“, nie wnoszą do rozprawy ciekawszych momentów.

Wysuwane przez obronę wnioski wezwania dalszych świadków, Trybunał odrzucił. Sędziom przysięgłym postawiono 15 pytań w kierunku zbrodni morderstwa, zbrodni rabunku i współuczestnictwo w tych zbrodniach.

Sędziowie przysięgli potwierdzili jedynie pytania w kierunku zbrodni rabunku na kasjerze Offnerze, odnośnie do oskarżonych Opatowskiego, Jedwaba i Gruenera, oraz współuczestnictwa w kradzieży (nie rabunku) rzeczy będących cudzą własnością odnośnie do oskarżonych Friedlaendera i Schulmana. Pytania odnoszące się do oskarżonych szofera Sprittrera i Schalla zostały zaprzeczone.

Na tej zasadzie przewodniczący około godziny pół do drugiej w nocy ogłosił wyrok, na mocy którego skazani zostali:

Dawid Opatowski na 12 lat ciężkiego więzienia, obostrzonego ciemnicą i postem;

Abraham Jedwab na 10 lat ciężkiego więzienia, również obostrzonego ciemnicą, twarde łóżem i postem;

Mojżesz Gruener, zwany Kapalczyk, na 6 lat ciężkiego więzienia;

Osk. Friedlaender na 12 miesięcy, skonsurowane już 13-miesięcznym aresztem śledczym;

Nusyn Schulman na 9 miesięcy;

Schall i Spritzer zostali uwolnieni.

Kronika brzeżańska.

Czytelnia dla uczniów. — Imieniny dra Reitera. — Powiatowa Komisja oświaty pozaszkolnej.

(Korespondencja z „Gazety Lwowskiej“).

Otwarcie czytelnia dla uczniów w gimnazjum państwowem odbyło się dnia 12 października wobec wszystkich niemal członków grona i całej młodzieży od IV—VIII kl. Zagał dyr. E. Reiter; statut czytelnia odczytał opiekun czytelnia prof. Żwirski. Program wykonany przez uczniów był następujący: 1) Moszkowski: Taniec hiszpański — wykonał kwartet (Weisstein Teodor, German Franciszek, Tarnawski Fr. i Goldschlag J.) 2) Miłość cię zgubiła (Tango-Gordon), 3) Chór pod batutą Beera St. (VIII a) odśpiewał pieśń Moniuszki: U naszego pana, 4) Tomczyk Z. (VII a): Krótki odczyt o pracy w czytelnia. 5) Kulpińska Zofia (VII a) — Ładny śpiew solowy. 6) Pawłow Jan (VIII a): Solo na gitarze hawajskiej własnej konstrukcji. 7) Rega Leon (VIII b) — Deklam. ruska, 8) Kruszelnicki Bohdan (VI b) — Solo skrzypcowe.

Dnia 13 października w dniu wolnym od nauki szkolnej z powodu imienin dyr. zakładu gimn. naszego przepędziła młodzież gimn. tutejszego kilka godzin na Zwierzynie bawiąc się ochocz pod okiem ciała nauczycielskiego. Godziwa ta rozrywka na wolnym powietrzu pozostawiła na zawsze miłe wrażenie w umysłach wszystkich uczestników wycieczki.

Dnia 16 października br. nastąpiło ukonstytuowanie się Powiatowej Komisji Oświaty Pozaszkolnej, w skład której weszli: 1) Starosta pow. Dr. E. Golczewski. 2) Trzy osoby wybrane przez Radę Powiatową: ks. Adam Łańcucki, Bronisław Czuruk, Karol Wojciechowski. 3) Inspektor szkolny: Julian Beck, 4) Lustrator Rady Powiatowej: Samofat Jan. 5) Przedstawiciel org. naucz. Ognisko: Helena Nasielska. 6) Przedstawiciel TSL: Edward Olszewski. 7) Przedstawiciel P. B. K.: Edward Reiter. 8) Przedstawiciel Z. O. P. K.: Helena Kozicka. 9) Komendant P. W. i W. F.: kpt. Wsolak. 10) Komendant Zw. Strzel.: Por. Przybyszewski. 11) Przedstawiciel Sekcji oświatowej Zw. Strzeleckiego: Wł. Krynicki. 12) Instruktor rol. Kazimierz Schulc. 13) Przedstawiciel Sekcji oświatowej Tow. „Sokół“: L. Gałaczynski. 14) Przedstawiciel Stow. Przyjaźń: Mykiety Jan.

Jotes.

